

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
 НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра організації та економіки фармації

ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА навчальної дисципліни

підготовки другий (магістерський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування

(код і найменування спеціальності)

освітньої програми „Лабораторна діагностика”

(найменування освітньої програми)

спеціалізації (й) _____

(найменування спеціалізації, за наявності)

2016 рік
 рік створення

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування освітньої програми „Лабораторна діагностика” для студентів 1 курсу.

Розробники:

Немченко А.С., зав. кафедри ОЕФ, доктор фарм. наук, професор,
Панфілова Г.Л., професор кафедри ОЕФ, доктор фарм. наук, професор
Назаркіна В.М., доцент кафедри ОЕФ, канд. фарм. наук, доцент
Корж Ю.В., доцент кафедри ОЕФ, канд. фарм. наук, доцент
Сімонян Л.С., асистент кафедри ОЕФ, канд. фарм. наук

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації

Протокол від «2»вересня 2016 року № 2

Зав. кафедри _____ проф. А.С. Немченко
(підпис)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських дисциплін

Протокол від «6»вересня 2016 року № 1

Голова профільної комісії _____ проф. А.С. Немченко
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна „Економіка охорони здоров'я” належить до циклу дисциплін професійної підготовки фахівців зі спеціальності 224 Технології медичної діагностики та лікування освітньої програми „Лабораторна діагностика”.

Навчальна дисципліна „Економіка охорони здоров'я” відноситься до елективних дисциплін (за вибором студента).

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» є економічні аспекти діяльності організацій, підприємств, установ галузі охорони здоров'я та їх регулювання на макро- і мікрорівнях, зокрема діяльності закладів охорони здоров'я.

Міждисциплінарні зв'язки. Економіка охорони здоров'я тісно пов'язаний з дисциплінами менеджмент в лабораторній медицині, маркетинг медичних послуг, правознавство і медичне законодавство, медична статистика, доказова медицина як основа державної політики тощо.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин 6 кред. ЄКТС.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» є сформувати сучасні знання теоретичних основ економіки охорони здоров'я, а також уміння та навички аналізу економічної діяльності галузі на макро- і мікрорівнях, зокрема діяльності закладів охорони здоров'я.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» є:

- розкрити основи економіки охорони здоров'я;
- вивчити особливості ринку охорони здоров'я;
- розкрити роль держави та ринкових механізмів в перебудові галузі;
- розглянути економічні аспекти аналізу державної політики;
- вивчити механізми державного управління в галузі охорони здоров'я;
- вивчити основи економічного аналізу в галузі охорони здоров'я;
- розглянути сучасні концепції управління обмеженими ресурсами та стримування витрат, у тому числі й фармацевтичних;
- проаналізувати сучасні ринкові моделі організації і фінансування охорони здоров'я;
- розглянути теорії та практики методів оплати медичних послуг;
- набути навичок аналізу економічної ситуації в галузі охорони здоров'я та лікувально-профілактичних закладах;
- застосовувати ціноутворення в охороні здоров'я;
- застосування різноманітних типів економічного аналізу, якими користуються економісти в галузі охорони здоров'я, при вирішенні важливих проблем у політиці та управлінні охороною здоров'я;
- застосування аналізу державної політики в галузі охорони здоров'я;
- використання науково-обґрунтованого підходу до реформування галузі охорони здоров'я;
- застосування кількісних методів аналізу політики (зокрема аналізу доходів і витрат), визначення ефективності і результативності політики;
- застосування форм і механізмів фінансування охорони здоров'я

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	сем.	пз	лаб.		с.р.	го	л	сем.	пз
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи економіки охорони здоров'я												
Тема 1. Теоретичні основи економіки охорони здоров'я	9	1		2		6						
Тема 2. Ринок охорони здоров'я. Маркетинг в охороні здоров'я	9	1		2		6						
Тема 3. Державне регулювання у галузі охорони здоров'я	9	1		2		6						
Тема 4. Фінансування охорони здоров'я	9	1		2		6						
Тема 5. Методи економічної оцінки в галузі охорони здоров'я	9	1		2		6						
Тема 6. Управління й економіка охорони здоров'я в умовах медичного страхування	9	1		2		6						
Разом за змістовим модулем 1	54	6		12		36						
Змістовий модуль 2. Економіка організації охорони здоров'я												
Тема 7. Економіка та організація діяльності підприємств сфери охорони здоров'я	10	2		2		6						
Тема 8. Ціноутворення в охороні здоров'я	10	2		2		6						
Тема 9. Аналіз ефективності діяльності закладів охорони здоров'я	9	2		1		6						
Разом за змістовим модулем 2	29	6		5		18						
Підсумковий модульний контроль	7			1		6						
Усього годин	90	12		18		60						

4. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи економіки охорони здоров'я

Тема 1. Теоретичні основи економіки охорони здоров'я

Економіка охорони здоров'я як галузь науки та практики. Місце економіки охорони здоров'я в структурі економічної науки. Передумови виникнення економіки ОЗ як нової наукової дисципліни. Історичний аспект, проблеми й сучасність.

Економічні проблеми розвитку охорони здоров'я. Макроекономіка та мікроекономіка. Предмет і метод економіки охорони здоров'я. Економічні ресурси охорони здоров'я. Здоров'я як економічна категорія. Фактори, що впливають на рівень здоров'я населення й охорону здоров'я. Макроекономічні показники в охороні здоров'я.

Тема 2. Ринок охорони здоров'я. Маркетинг в охороні здоров'я

Основні принципи функціонування ринку. Класифікація ринків. Функції ринку. Концепція безмежності потреб та обмеженості ресурсів. Теорії справедливості. Охорона здоров'я в системі ринкових відносин. Сегменти ринку охорони здоров'я. Суб'єкти ринку ОЗ. Попит на здоров'я та охорону здоров'я. Економічна сутність категорії «послуга» в системі охорони здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції. Попит, що його створює пропозиція (supplier-induced demand – SID). Особливості ринкових відносин у сфері охорони здоров'я: невизначеність виникнення попиту; асиметрія інформації; локально-монопольне положення постачальників у сфері охорони здоров'я; конфлікт етичних та економічних міркувань; велике значення зовнішніх ефектів. Ресурси охорони здоров'я та їх розподіл. Маркетинг в сфері охорони здоров'я. Концепції маркетингу. Етапи розвитку маркетингу. Принципи маркетингу. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг. Маркетинг-мікс. Методи маркетингових досліджень.

Тема 3. Державне регулювання у галузі охорони здоров'я

Управління системою ОЗ. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання підприємницької діяльності в охороні здоров'я. Державне регулювання ресурсів і капіталовкладень. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів. Державне регулювання медичного страхування

Тема 4. Фінансування охорони здоров'я

Рівень фінансування охорони здоров'я. Основні джерела фінансування охорони здоров'я. Фінансування із загальних податкових надходжень. Соціальне медичне страхування. Приватне страхування. Пряма оплата споживача. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально орієнтовані та державні системи охорони здоров'я. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім і низьким рівнями економічного розвитку. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг. Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки. Загальний бюджет: стимули при поданні медичної допомоги. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

Тема 5. Методи економічної оцінки в галузі охорони здоров'я

Необхідність застосування економічних оцінок в системі охорони здоров'я. Поняття про економічний ефект, економічну, соціальну й медичну ефективність. Дисконтування. Критерії чистої теперішньої вартості. Аналіз “витрати-вигоди” (cost-benefit analysis – CBA). Аналіз “витрати-ефективність” (cost-effectiveness analysis – CEA). Аналіз “витрати-корисність” (cost-utility analysis – CUA). Вимірювання років життя з поправкою на якість. Використання поняття “людський капітал” у підході до оцінювання

Тема 6. Управління й економіка охорони здоров'я в умовах медичного страхування

Основні типи моделей систем охорони здоров'я (бюджетно-страхова, державно-бюджетна, приватна). Фінансові моделі й способи оплати медичної допомоги в системі ОМС. Перспективи розвитку ОМС. Порівняльний соціально-економічний аналіз систем страхування здоров'я в закордонних країнах. Нормативно-правове регулювання обов'язкового й добровільного медичного страхування громадян в Україні. Програми добровільного медичного страхування. Реімбурсація (компенсація) вартості лікарських засобів

*Змістовий модуль 2. Економіка організації охорони здоров'я***Тема 7.** Економіка та організація діяльності підприємств сфери охорони здоров'я

Організація підприємницької діяльності в охороні здоров'я. Нові підходи до управління діяльністю лікувально-профілактичних установ й організацій охорони здоров'я в умовах реформування. Поняття про підприємницьку діяльність. Види підприємництва й умови його здійснення. Поняття власності на об'єкти охорони здоров'я. Форми здійснення підприємницької діяльності. Особливості малого бізнесу. Основні етапи організації підприємницької діяльності. Відповідальність за здійснення незаконної підприємницької діяльності. Бізнес-план. Економічні стратегії розвитку підприємницької діяльності в охороні здоров'я, маркери економічної

ефективності.

Стратегічні й експертні оцінки потреб населення в медичних послугах. Місткість ринку платних медичних послуг регіону. Організація платних медичних послуг у некомерційній медичній організації й державному (муніципальному) закладі. Специфіка медичних послуг як особливого товару: невідомість настання часу надання цих послуг клієнтові, неповнота інформації про результат можливого надання послуги, виробник послуги має перевагу в знанні перед її споживачем, нееластичність на зміну ціни послуги. Види медичних послуг: послуги первинної медико-санітарної допомоги, послуги швидкої допомоги, послуги спеціалізованої медичної допомоги, послуги медико-соціальної допомоги. Комбінування й спеціалізація надання послуг по їхніх видах і територіальній ознаці. Забезпечення доступності медичних послуг й охоплення ними населення країни і її територій.

Тема 8. Ціноутворення в охороні здоров'я

Ціна як грошовий вираз вартості. Види цін. Функції ціни. Механізм формування цін. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення. Проблеми й особливості ціноутворення в охороні здоров'я. Система цін на медичні послуги. Сполучення державних гарантій на безкоштовну медичну допомогу населенню і платних медичних послуг населенню. Механізми державного регулювання цін і тарифів з метою підвищення доступності медичної допомоги для населення.

Методика розрахунку торгових націнок на лікарські засоби та вироби медичного призначення. Методика розрахунку тарифів за виготовлення ліків в аптеках. Собівартість медичної послуги (процедури). Тариф. Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування.

Тема 9. Аналіз ефективності діяльності закладів охорони здоров'я

Економіка медичної організації. Планування діяльності медичної організації. Ефективність охорони здоров'я й основи економічного аналізу. Сутність, завдання й напрямки економічного аналізу діяльності лікувально-профілактичної установи. Основні прийоми економічного аналізу, його інформаційна база й організація.

Економічний аналіз ефективності використання ресурсів медичної організації. Використання основних фондів. Використання ліжкового фонду. Використання медичної техніки. Аналіз фінансових засобів. Економічні аспекти організації платних медичних послуг. Оплата праці медичних працівників.

Підсумковий модульний контроль

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Теоретичні основи економіки охорони здоров'я	1	
2.	Ринок охорони здоров'я. Маркетинг в охороні здоров'я	1	
3.	Державне регулювання у галузі охорони здоров'я	1	
4.	Фінансування охорони здоров'я.	1	
5.	Методи економічної оцінки в галузі охорони здоров'я		
6.	Управління й економіка охорони здоров'я в умовах медичного страхування	1	
7.	Економіка та організація діяльності підприємств сфери охорони здоров'я	2	
8.	Ціноутворення в охороні здоров'я	2	
9.	Аналіз ефективності діяльності закладів охорони здоров'я	2	
Усього годин		12	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Теоретичні основи економіки охорони здоров'я	2	
2.	Ринок охорони здоров'я. Маркетинг в охороні здоров'я	2	
3.	Державне регулювання у галузі охорони здоров'я	2	
4.	Фінансування охорони здоров'я.	2	
5.	Методи економічної оцінки в галузі охорони здоров'я	2	
6.	Управління й економіка охорони здоров'я в умовах медичного страхування	2	
7.	Економіка та організація діяльності підприємств сфери охорони здоров'я	2	
8.	Ціноутворення в охороні здоров'я	2	
9.	Аналіз ефективності діяльності закладів охорони здоров'я	1	
	Підсумковий модульний контроль	1	
Усього годин		18	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Теоретичні основи економіки охорони здоров'я	6	
2.	Ринок охорони здоров'я. Маркетинг в охороні здоров'я	6	
3.	Державне регулювання у галузі охорони здоров'я	6	
4.	Фінансування охорони здоров'я.	6	
5.	Методи економічної оцінки в галузі охорони здоров'я	6	
6.	Управління й економіка охорони здоров'я в умовах медичного страхування	6	
7.	Економіка та організація діяльності підприємств сфери охорони здоров'я	6	
8.	Ціноутворення в охороні здоров'я	6	
9.	Аналіз ефективності діяльності закладів охорони здоров'я	6	
	Підсумковий модульний контроль	6	
Усього годин		60	

Завдання для самостійної роботи

1. Економіка охорони здоров'я як галузь науки та практики. Місце економіки охорони здоров'я в структурі економічної науки.
2. Предмет і метод економіки охорони здоров'я. Економічні ресурси охорони здоров'я.
3. Здоров'я як економічна категорія. Фактори, що впливають на рівень здоров'я населення й охорону здоров'я. Макроекономічні показники в охороні здоров'я.
4. Основні принципи функціонування ринку. Класифікація ринків. Функції ринку. Концепція безмежності потреб та обмеженості ресурсів. Теорії справедливості.
5. Сегменти ринку охорони здоров'я. Суб'єкти ринку ОЗ. Попит на здоров'я та охорону здоров'я.
6. Економічна сутність категорії «послуга» в системі охорони здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції.
7. Маркетинг в сфері охорони здоров'я. Концепції маркетингу. Маркетинг-мікс.

8. Завдання та функції маркетингової діяльності в системі охорони здоров'я. Соціально-етичний маркетинг.
9. Методи маркетингових досліджень.
10. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я.
11. Державне регулювання підприємницької діяльності в охороні здоров'я.
12. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів.
13. Основні джерела фінансування охорони здоров'я.
14. Класифікації систем охорони здоров'я.
15. Характеристика основних методів фінансування медичних послуг.
16. Поняття про економічний ефект, економічну, соціальну й медичну ефективність.
17. Аналіз “витрати-вигоди” (cost-benefit analysis – CBA).
18. Аналіз “витрати-ефективність” (cost-effectiveness analysis – CEA).
19. Аналіз “витрати-корисність” (cost-utility analysis – CUA).
20. Основні типи моделей систем охорони здоров'я (бюджетно-страхова, державно-бюджетна, приватна).
21. Фінансові моделі й способи оплати медичної допомоги в системі ОМС. Перспективи розвитку ОМС.
22. Нормативно-правове регулювання обов'язкового й добровільного медичного страхування громадян в Україні.
23. Програми добровільного медичного страхування.
24. Реімбурсація (компенсація) вартості лікарських засобів.
25. Організація підприємницької діяльності в охороні здоров'я.
26. Стратегічні й експертні оцінки потреб населення в медичних послугах.
27. Місткість ринку платних медичних послуг регіону.
28. Специфіка медичних послуг як особливого товару.
29. Види медичних послуг.
30. Забезпечення доступності медичних послуг й охоплення ними населення країни і її територій.
31. Ціна як грошовий вираз вартості. Види цін. Функції ціни.
32. Методи ціноутворення. Принципи ціноутворення.
33. Проблеми й особливості ціноутворення в охороні здоров'я. Система цін на медичні послуги.
34. Механізми державного регулювання цін і тарифів з метою підвищення доступності медичної допомоги для населення.
35. Собівартість медичної послуги (процедури). Тариф. Єдина уніфікована методика розрахунку вартості медичних послуг, амбулаторно-поліклінічного та стаціонарного лікування.
36. Планування діяльності медичної організації.
37. Ефективність охорони здоров'я й основи економічного аналізу.
38. Сутність, завдання й напрямки економічного аналізу діяльності лікувально-профілактичної установи.
39. Основні прийоми економічного аналізу, його інформаційна база й організація.
40. Економічний аналіз ефективності використання ресурсів медичної організації.

8. Індивідуальні завдання

Підготовка доповідей, есе, рефератів презентацій за темами:

1. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) – як міжнародна структура. Історіографія, організаційні принципи функціонування, функції.
2. Роль ВООЗ в координуванні зусиль міжнародної громадськості по збереженню здоров'я громадян у різних країнах.
3. Міжнародна Федерація Фармацевтів. Історіографія, організаційні принципи функціонування, функції.
4. Значення діяльності ЮНІСЕФ (UNICEF) як міжнародної організації в організації підтримки здоров'я дітей з країн з економікою, що розвивається.
5. Характеристика охорони здоров'я як галузі економіки. Галузева структура охорони здоров'я.
6. Характеристика і значення основних стратегічних напрямів розвитку первинної медико-санітарної допомоги, прийнятих на міжнародній конференції, що відбулась в Алма-Аті під егідою ВІЗ і ЮНІСЕФ (1978 р.).
7. Моделі організації систем охорони здоров'я.
8. Аналіз переваг і проблем функціонування різних моделей систем охорони здоров'я.
9. Модель «радянської медицини – М. Семашко» – історіографія, організаційні принципи, порядок фінансування, проблеми і переваги.
10. Історіографія функціонування моделі «земської медицини. Переваги і проблеми.
11. Організація функціонування моделі «Робочої медицини». Переваги і проблеми.
12. Особливості надання медичної допомоги в Україні на території колишньої Австро-Угорщини наприкінці ІХ століття.
13. Особливості формування ефективних економічних стосунків в системі охорони здоров'я.
14. Характеристика основних показників оцінки ефективності функціонування охорони здоров'я.
15. Основні поняття, критерії і методики оцінки ефективності функціонування систем охорони здоров'я і фармацевтичного забезпечення населення.
16. Характеристика класичних моделей медичного страхування (МС).
17. Медичне страхування (МС) як історична і соціально-економічна категорія. Історичні аспекти розвитку МС в країнах ЄС, США, Японії.
18. Історіографія розвитку МС в Харківській губернії.
19. Особливості історичного розвитку МС в Австро-Угорській імперії, на території якої знаходилося значна частина західних областей сучасної України.
20. Завдання і функції МС як соціально орієнтованої форми діяльності в суспільстві.
21. Основні поняття і категорії МС (страхувальник, страховик, застрахована особа, страховий тариф, страхова премія, страховий внесок, страховий ринок).
22. Принципи, види і форми організації МС.
23. Страховий тариф – визначення, види, структура. Особливості формування страхового тарифу у моделях обов'язкового та добровільного медичного страхування (ДМС).
24. Характеристика обов'язкового та ДМС у сучасній системі соціально-економічних та ринкових відносин у державі.
25. Аналіз переваг і проблем функціонування страхових відносин в охороні здоров'я і системі фармацевтичного забезпечення населення різних країн, наприклад, у Великобританії (модель Бевериджа), Німеччині (бюджетно- страхова медицина – модель Бісмарка), США (приватне медичне страхування).
26. Стисла історіографія формування і розвитку бюджетно-страхової моделі медицини у Німеччині. Основні принципи функціонування моделі Бісмарка як найбільш прийнятної форми МС для соціально орієнтованих держав.

27. Особливості співіснування «земської медицини» і обов'язкового медичного страхування (ОМС) на промислових підприємствах, як принципово різних форм організації медичного забезпечення населення.
28. Проблеми і перспективи введення ОМС в країнах ближнього зарубіжжя. Аналіз законодавчо-нормативної і правової бази.
29. Досвід функціонування соціальної моделі ОМС. Основні позитивні і негативні аспекти введення страхових стосунків в практичну охорону здоров'я і систему фармацевтичного забезпечення населення.
30. Характеристика законодавчої бази, що регулює обов'язкове та ДМС в Україні.
31. Організація, механізми і проблеми державного регулювання ДМС в різних країнах і в Україні.
32. Аналіз основних проблем і перспектив розвитку обов'язкового і ДМС в Україні.
33. Класифікація страхових продуктів (програм страхування), які пропонуються на українському ринку ДМС. Характеристика програм страхування, порядку оплати послуг, системи пільг і знижок, особливостей формування страхових виплат, введення штрафних санкцій і т. д.
34. Сучасний ринок ДМС в Україні як найважливіша складова фінансового ринку країни. Аналіз проблем і перспектив розвитку вітчизняного ринку ДМС.
35. Характеристика особливостей організації і корпоративного МС в країнах далекого і ближнього зарубіжжя.
36. Аналіз стану, проблем і перспектив розвитку корпоративного МС в Україні.
37. Реімбурсація (компенсація) вартості спожитих ЛЗ і виробів медичного призначення (ВМП) як найважливіший соціально-економічний механізм, що регулює доступність наданої населенню фармацевтичної допомоги.
38. Основні принципи і підходи до організації реімбурсації (компенсації) вартості спожитих хворими ЛЗ та ВМП у різних країнах ЄС.
39. Аналіз проблем реімбурсації (компенсації) вартості спожитих хворими ЛЗ і ВМП у різних країнах ЄС з фондів ОМС і державного бюджету.
40. Страхові переліки ЛЗ – визначення, значення, види і порядок формування.
41. Завдання, функції, організаційна структура, штат страхової компанії, що здійснює свою діяльність на ринку ДМС.
42. Оцінка фінансово-економічного стану страхової компанії, що працює за програмами ДМС.
43. Аптека у структурі страхових відносин. Завдання, функції, особливості організації діяльності і оцінка ефективності її роботи.
44. Організація страхування професійної відповідальності медичних і фармацевтичних працівників у різних країнах.
45. Характеристика сучасного світового ринку ДМС. Проблеми і перспективи розвитку в умовах введення державної політики заборони витрат в системі охорони здоров'я і фармацевтичному забезпеченні населення.
46. Аналіз фінансової діяльності установ охорони здоров'я і медичних організацій різних форм власності.
47. Основні принципи ціноутворення на медичні послуги і товари. Проблеми ціноутворення в системі охорони здоров'я.
48. Основні принципи ціноутворення на ЛЗ і ВМП. Проблеми ціноутворення в системі фармацевтичного забезпечення населення.
49. Державне регулювання і саморегулювання ринку медичних товарів і послуг.
50. Аналіз законодавчої і нормативно-правової бази, що регулює організацію надання медичної допомоги населення України.

51. Характеристика основних законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють фармацевтичну діяльність в Україні.
52. Національна лікарська політика як міжнародна стратегія розвитку систем охорони здоров'я і фармацевтичного забезпечення населення.
53. Світовий фармацевтичний ринок як структура, що динамічно розвивається. Основні тенденції і проблеми розвитку.
54. Вітчизняний фармацевтичний ринок – характеристика, проблеми розвитку.
55. Проблеми функціонування вітчизняної охорони здоров'я. Характеристика напрямів його реформування.
56. Характеристика рівнів організації медичної допомоги населенню в Україні.
57. Фармацевтична допомога – як сучасне поняття, структура, рівні організації.
58. Організація маркетингової діяльності на ринку медичних товарів і послуг.
59. Сучасні форми, види та напрямки промоції ЛЗ.
60. Фінансування охорони здоров'я: основні тенденції і проблеми.
61. Економічний аналіз витрат виробництва і прибутковості медичної організації різних форм власності і господарювання.
62. Планування діяльності медичної організації різних форм власності і господарювання.
63. Забезпечення якості ЛЗ та ВМП як міжнародна проблема.
64. Система контролю якості ЛЗ і ВМП в Україні – характеристика, проблеми і перспективи розвитку.
65. Характеристика інформаційних ресурсів охорони здоров'я і фармацевтичного забезпечення населення.
66. Автоматизовані інформаційні системи і технології медичного призначення. Тенденції розвитку інформатизації охорони здоров'я.
67. Характеристика сучасних медико-фармацевтичних інформаційних пошукових систем.
68. Характеристика індикаторів якості медичної допомоги у національних системах ОЗ різних країн.
69. Фармакоеконіміка як сучасна прикладна галузь. Передумови виникнення, проблеми та перспективи розвитку фармакоеконіміки.
70. Оцінка технологій охорони здоров'я (Health Technology Assessment – НТА) як сучасний інструментарій аналізу раціональності використання ресурсів ОЗ.
71. Референтне ціноутворення як механізм регулювання доступності надання фармацевтичної допомоги населенню.
72. Ціноутворення, кредитування, страхування, інвестування та оподаткування як механізми державного регулювання ефективності надання фармацевтичної допомоги населенню.
73. Системи референтного ціноутворення на ЛП в країнах ЕС.
74. КЕА як сучасний інструментарій дослідження раціональності використання обмежених ресурсів ОЗ й фармацевтичного забезпечення населення.
75. Характеристика методів фармакоеконімічного аналізу.

9. Методи, методики та технології навчання

У ході викладання дисципліни «Економіка охорони здоров'я» використовуються такі

- методи навчання: словесний (пояснення, розповідь, лекція, дискусія), практичний (вправи), наочний (ілюстрації, демонстрації, спостереження учнів), робота з книгою та іншими інформаційними джерелами (читання, вивчення, реферування, швидкий огляд, конспектування),
- методика навчання обумовлена особливостями та специфікою набуття знань, умінь і навичок навчальної дисципліни.

- технології навчання: проблемне навчання

10. Методи контролю

Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- Експрес – опитування на лекціях;
- Опитування на заняттях (письмове, усне, групове й індивідуальне);
- Контрольні роботи по темам модулів;
- Тестові методи перевірки знань.

Підсумковий і поточний контроль знань:

Підсумковий контроль: залік.

Поточний контроль: контрольні роботи, опитування, співбесіди, тестування, доповіді, рішення ситуаційних задач.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання (залік)

15. Схема нарахування та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота										ПМК	Сума	
Змістовий модуль 1						Контроль ЗМ1	Змістовий модуль 2					Контроль ЗМ2
T1	T2	T3	T4	T5	T6		T7	T8	T9			
3	3	3	3	3	3	12	5	5	5	15	40	100

14. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Методичні матеріали комп'ютерних презентацій лекцій.
3. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Перелік теоретичних питань до підсумкового модульного контролю.
5. Тестові завдання.
6. Білети до контролю змістового модулю 1 та змістового модулю 2.
7. Білети до підсумкового модульного контролю.
8. Пакет білетів комплексної контрольної роботи.

12. Рекомендована література

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 4, ст.19).
2. Закон України «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги» від 07.07.2011 № 3611-VI
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.02.2010 №208 "Деякі питання удосконалення системи охорони здоров'я" // Офіційний вісник України. – 2010. – №15. – С. 8.
4. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки Комітету з економічних реформ при Президентові України "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава". 2010. – С.22–25.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2011 р. № 37 "Про внесення змін до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ" // Офіційний вісник України від 31.01.2011. – 2011 р. – № 5.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.98 р. № 1303 "Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань".
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 №1138 "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти"
8. Наказ МОЗ України 15.07.2011 № 420 Про затвердження методичних рекомендацій щодо

- розрахунку потреби населення у медичній допомозі
9. Наказ МОЗ України 15.07.2011 № 419 Про затвердження методичних рекомендацій щодо формування регіонального Плану-графіку проведення експерименту з реформування системи охорони здоров'я .
 10. Наказ МОЗ України 01.08.2011 р. № 454 Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 р.
 11. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : Програма економічних реформ на 2010 – 2014 роки / Комітет з економічних реформ при Президентові України.
 12. 10 фактов о финансировании здравоохранения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.who.int/features/factfiles/health_financing/photos/ru/index9.html. – Заглавие с экрана.
 13. Вступ до економіки охорони здоров'я: навч.-метод. матеріали. / Укл. Орел Є.М. – К.: НаУКМА, 2005. – 30 с.
 14. Вялков А.И., Райзберг Б.А., Шиленко Ю.В. Управление и экономика здравоохранения: Учеб. пособ. для вузов. – М.: Гэотар-Мед, 2002
 15. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: навч. посіб./ І.М. Солоненко, Л.І. Жаліло – кер. автор. колективу/. К.: Вид-во УАДУ, 2004. – 140 с.
 16. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України. За заг. ред. В.Г. Черненко та В.М. Рудого. — К.: Академпрес, 2002. — 112 с.
 17. Економічний розвиток і державна політика: Вип. 11. Державна політика та економіка охорони здоров'я в Україні / Під ред. І.Розпутенка та І. Солоненка / Практикум. – К.: Вид-во “К.І.С.”, 2002. –214 с.
 18. Здоров'я населення та діяльність системи охорони здоров'я України: реалії, проблеми та шляхи вирішення (аналітичні матеріали) / За ред. З.М. Митника / – К., МОЗ; УІСД, 2010. – 107 с.
 19. Инвестиции в здоровье: ключевое условие успешного экономического развития стран Восточной Европы и Центральной Азии : ВОЗ, 2008 г.
 20. Карамішев Д.В., Немченко А.С., Вашев О.Є. Фінансування охорони здоров'я: Навч. посіб. для слухачів заочної форми навчання за спеціальністю “Державне управління” та спеціалізацією “Управління охороною здоров'я” – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2006. – 76 с. – (Серія “Бібліотечка магістра”
 21. Куценко В.І., Трілленберг Г.І. Сфера охорона здоров'я: соціально-економічні та регіональні аспекти, - К.: РВПС України НАН України, 2005. - 366 с.
 22. Лехан В.Н. Здравоохранение в Украине: какой вариант медицинского страхования предпочтительнее? //Therapia. Український медичний вісник.– 2007.– №5.– С.75–78.
 23. Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір. К., 2009. – 50 с.
 24. Лехан В., Рудый В., Шишкин С. Система финансирования здравоохранения в Украине и пути ее реформирования. Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ):. 2007. – С. 20–22.
 25. Магуайр Е., Гендерсон Д., Муні Г. Економіка охорони здоров'я: Пер. з англ. / За ред. І. М. Солоненка. — К.: Основи, 1998. — 314 с.
 26. Малік Є.О. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування - головний стратегічний напрям реформування фінансування охорони здоров'я України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej5/txts/07meoozu.htm>. – Заголовок з екрану.
 27. Медико-социальное страхование. Устойчивое финансирование здравоохранения, всеобщий охват и медико-социальное страхование : доклад Секретариата А58/20, 7 апреля, 2005 г. – Женева : ВОЗ, 2005. – 6 с.
 28. Мних М.В. Медичне страхування за кордоном та можливості його реалізації в Україні // Держава і економіка. – 2006. – № 6.– С. 39-41.
 29. Московский А.Ю., Рожков А.Г. Экономика здравоохранения. – М.: ИПК “Омич”, 1995
 30. О необходимых мерах государственной политики в сфере здравоохранения Украины в условиях экономического кризиса / И.М.Шейман, С.В.Шишкин. Внештатные эксперты ВОЗ, март 2009 г.
 31. Основы экономики здравоохранения : Учебн. пособие / Под ред. проф. Н.И.Вишнякова, проф.

- В.А.Миняева. – М. :МЕД пресс-информ, 2008. – 144 с.
32. Охрана здоровья в условиях экономического кризиса: задачи, стоящие перед Европейским регионом ВОЗ 25 апреля 2009 г.
 33. Резолюция 58 сессии Всемирной ассамблеи здравоохранения (WHA58.33). Устойчивое финансирование здравоохранения, всеобщий охват и медико-социальное страхование [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA58/WHA58_33-ru.pdf. – Заглавие с экрана.
 34. Реформування системи охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення К., НІСД, 2011.- 41 с.
 35. Рудий В. М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні /В. Рудий. – К. : Сфера, 2005. – 272 с.
 36. Рудий В.В. Страхова медицина і медичне страхування. – Л., 1999. – 303 с.
 37. Салтман Р.Б., Фигейрос Дж. Реформы системы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. – М.: Геотар Медицина, 2000. – 432 с.
 38. Скляр Т.М. Экономика и управление здравоохранением: Учеб. пособие. – СПб.: Издательский дом С-ПбГУ, 2004.
 39. Слабкий Г.О., Шевченко М.В. Сучасні підходи до фінансування системи охорони здоров'я / Г.О. Слабкий, М.В. Шевченко, О.О. Заглада. – К., 2011. – 345 с.
 40. Соколов Е.В., Костырин Е.В. Методы расчета тарифов на медицинские диагностические услуги // Экономика здравоохранения. – 2009. – №7(139) – С.21–24.
 41. Солоненко Н. Вплив методів оплати надавачів медичних послуг на стримування росту витрат управління медичною допомогою та її якість // Вісн. УАДУ. - 1998. - № 2. - С. 203-210.
 42. Солоненко Н. Оптимізація методів оплати надавачам медичних послуг у контексті передубови охорони здоров'я в Україні. // Вісн. УАДУ. - 1999. - №4- с. 392-400.
 43. Управление и экономика здравоохранения: учеб. пособие / Под ред. А.И. Вялкова; Вялков А.И., Кучеренко В.З., Райзберг Б.А. и др. – 3-е изд., доп. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2009. — 664 с.
 44. Финансирование здравоохранения: альтернативы для Европы./Ред. Моссиалос Э., Диксон А., Фигерас Ж., Кутцин Д. /Пер. с англ. — М: Издательство "Весь Мир", 2002. – 352 с
 45. Финансирование здравоохранения в Европейском союзе Проблемы и стратегические решения /Sarah Thomson, Thomas Foubister, Elias Mossialos. – ВОЗ, 2010 г., от имени Европейской обсерватории по системам и политике здравоохранения
 46. Шевченко М.В., Заглада О.О., Карамзіна Л.А., Бойко В.Я. Напрями удосконалення системи фінансово-економічних відносин охорони здоров'я (аналітичний огляд наукової літератури // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2010. – №4. – С. 58-64.
 48. Шевченко М.В., Левицький О.І., Вовк М.Г., Підгорна Л.М., Баранова Л.О., Максимчук М.М., Бойко В.Я. Щорічна доповідь про результати діяльності системи охорони здоров'я України.2009 рік / за ред. З.М. Митника / – К., 2010. – С. 95–116.
 49. Шишкин С.В. Экономика социальной сферы: Учеб. пособие. М.: ГУ-ВШЭ, 2003
 50. Экономика здравоохранения / В.З.Кучеренко, В.В. Гришин и др. – М., 1996
 51. Экономика здравоохранения / Под ред. И.М. Шейман. – М.: Теис, 2001
 52. Экономика здравоохранения: Учебное пособие/ Под общ. ред. А.В. Решетникова. - М., 2003.
 53. Eastaugh S. R. Health Care Finance and Economics. Boston: Jones and Barlett Publishers, Inc., 2004
 54. European Health Care Reforms Analysis of Current Strategies.Summary. - World Health Organization. Regional Office for Europe. - Copenhagen, 1996. - 41 p.
 55. Extending Social Protection in Health. Developing Countries' Experiences, Lessons Learnt and Recommendations. – WHO, GTZ, 2005. – 235 p.
 56. Feldstein P. Health Care Economics. – 6th edition. Thomson Delmar Learning, 2004
 57. Getzen T.E. Health Economics: Fundamentals and Flow of Funds. – 2 nd edn. John Wiley & Sons, 2004
 58. Henderson J. Health Economics and Policy. – 3rd edn. Thomson – South Western, 2005
 59. Klarman H.E. The Economics of Health. Columbia University Press, New York – London, 1965
 60. McPake B., Kummaranayake L., Normand Ch. Health Economics. An international Perspective. – London and New York: Routledge, 2003
 61. McPake B., Kummaranayake L., Normand Ch. Health Economics. An international Perspective. –

- London and New York: Routledge, 2003
62. Phelps C. Health economics. – 3 rd. ed. – Boston: Addison Wesley, 2002
 63. Santerre R.E., Neun S.P. Health Economics: Theories, Insights and Industry Studies. – Harcourt Brace and Company, 2000.
 64. The Globalization of Managed Care // Health Future Forum. - March 19-21. - Singapore 1997.
 65. The world health report: health systems financing: the path to universal coverage. – WHO, 2010. – 128 p.
 66. Witter S., Ensor T. (Ed.) An introduction to health economics for Eastern Europe and the Former Soviet Union. – Chichester, New York, etc.: John Wiley&Sons, 1997
 67. Witter S., Ensor T. (Ed.) An introduction to health economics for Eastern Europe and the Former Soviet Union. – Chichester, New York, etc.: John Wiley&Sons, 1997
 68. Zweifel P., Breyer F. Health Economics. – New York: Oxford University Press, 1997

17. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Законодавство України - <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Інформаційна система „Компендіум” - <http://compendium.com.ua/>
3. Інформаційна система „Лікарські засоби” (Моріон). <http://pharmbase.com.ua/>
4. Інформаційно-пошукова система «Електронний формуляр» http://www.dec.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=301&Itemid=622&lang=uk
5. Державний реєстр ЛЗ (Експертний центр ЛЗ) <http://www.drlz.kiev.ua/>
6. Довідник лікарських засобів <http://www.drlz.kiev.ua/>
7. Державний реєстр медичної техніки та ВМП <http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/PUB/VMList.aspx>
8. Національний перелік ОЛЗ та ВМП (МОЗ України). http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_naclist/
9. Реєстр місць здійснення діяльності з оптової та роздрібною торгівлі ЛЗ (Держлікслужба) <http://portal.diklz.gov.ua/PublicSite/TradeLicense/TradeLicenseList.aspx>
10. Реєстр оптово-відпускних цін на ЛЗ http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_prices_drugs/
11. Держ. реєстр харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_foodstuffanddietary/

Офіційні сайти та інформаційні портали:

12. Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ)- <http://www.who.int/ru/>
13. Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>
14. Кабміну України (урядовий портал)– <http://www.kmu.gov.ua/>
15. Мінохорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>
16. Мінекономіки України – <http://www.me.gov.ua/>
17. Держ. служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Держслужба України з ЛЗ та контролю за наркотиками – <http://www.diklz.gov.ua/>
19. Державного експертного центру ЛЗ - <http://www.dec.gov.ua/>
20. сайт кафедри організації та економіки фармації НФаУ <http://economica.nuph.edu.ua>
21. бібліотеки НФаУ: <http://nuph.edu.ua/ukrayins-kabiblioteka> -
22. Наукової бібліотеки НФаУ <http://lib.nuph.edu.ua>